

SAUE GÜMNAASIUMI GÜMNAASIUMIASTME ÕPPEKAVA

aluseks on Vabariigi Valitsuse määrus 06.01.2011 nr 2, mis kehtestatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 15 lõike 2 alusel.

Sisukord

1.	Üldsätted.....	2
1.1	Gümnaasiumi õppekava koostamise alused ja ülesehitus	2
2.	Õppe- ja kasvatuse eesmärgid	2
2.1	Gümnaasiumihariduse alusväärtused	2
2.2	Gümnaasiumi sihiseade	3
2.3	Pädevused	3
2.4	Gümnaasiumis taotletavad pädevused.....	4
3.	Õppimise käsitlus ja õppekeskkond	5
3.1	Õppimise käsitlus.....	5
3.2	Õppekeskkond	5
4.	Õppe ja kasvatuse korraldus ja ajakasutus	7
4.1	Õppekorraldus ja ajakasutus	7
4.2	Ainevaldkonnad ja õppeained	7
4.3	Õppeainete kohustuslikud kursused	8
5.	Õppesuundade kirjeldused ja nende tunnijaotusplaanid	10
5.1	Reaal-loodusainete õppesuund	10
5.2	Reaal-loodusainete õppesuuna tunnijaotusplaan	12
5.3	Humanitaar-sotsiaalainete õppesuund	12
5.4	Humanitaar-sotsiaalainete õppesuuna tunnijaotusplaan	14
5.5	Inglise keele, matemaatika õppesuund	15
5.6	Inglise keele, matemaatika õppesuuna tunnijaotusplaan	16
5.7	Valikkursused	17
6.	Läbivad teemad, nende käsitlemise ja lõimingu põhimõtted	18
7.	Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted.....	23
8.	Hindamine ja gümnaasiumi lõpetamine	24
8.1	Hindamine	24
8.2	Kujundav hindamine.....	24
8.3	Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus.....	25
8.4	Järelvastamise ja järeltööde kord.....	25
8.5	Tasemetööde, üleminekuksamite, õpilasuurimuse, praktilise töö korraldus ja hindamine	26
8.6	Käitumise hindamine gümnaasiumis	26
8.7	Kokkuvõtavad hinded ja gümnaasiumi lõpetamine	26
9.	Õpilase teavitamine ja nõustamine.....	27
10.	Karjääriteenuste korraldus.....	27
11.	Õpetaja töökava koostamise põhimõtted.....	28
12.	Gümnaasiumi õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	29
13.	Rakendussätted.....	29

1. Üldsätted

1.1 Gümnaasiumi õppekava koostamise alused ja ülesehitus

(1) Riikliku õppekava alusel koostab gümnaasium kooli õppekava. Kooli õppekava on gümnaasiumi õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.

(2) Kooli õppekava koostades lähtutakse riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna vajadusi, kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove ning vaimseid ja materiaalseid ressursse.

(3) Kooli õppekavas on üldosa ning õppeainete ja kursuste ainevaldkonniti koondatud kavad.

(4) Kooli õppekava üldosas esitatakse:

1) õppe- ja kasvatuseesmärgid ning -põhimõtted;

2) õppesuundade kirjeldused ja nende tunnijaotusplaan ning valikkursuste loendid ja valimise põhimõtted, erinevate õppekeelte kasutamine kursuseti;

3) läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted, lõimingu põhimõtted;

4) ülekoolliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted;

5) õppe ja kasvatuse korraldus ja ajakasutus;

6) hindamise korraldus;

7) gümnaasiumi lõpetamise korraldus;

8) õpilaste nõustamine;

9) karjääriteenuste korraldus;

10) õpetaja töökava koostamise põhimõtted;

11) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

2. Õppe- ja kasvatuse eesmärgid

2.1 Gümnaasiumihariduse alusväärtused

(1) Gümnaasiumihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning tema individuaalsetest eripäradest ja isiklikest huvidest tulenevate haridusvajaduste rahuldamist. Gümnaasium loob igale õpilasele võimalused tema võimete maksimaalseks arenguks õpilase eelistusi arvestades, loovaks eneseteostuseks, teaduspõhise maailmapildi kinnistumiseks ning emotsionaalse, sotsiaalse ja kõlbelise küpsuse saavutamiseks.

(2) Gümnaasium jätkab põhikoolis toimunud väärtuskasvatust, kujundades eelkõige väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks. Tähtsustatakse väärtusi, mis aitavad kaasa ühiskonna inimvara ning riigi majanduse arengule.

(3) Saue Gümnaasiumi õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad „Eesti Vabariigi põhiseaduses”, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõigluslikkus).

(4) Gümnaasiumiharidus on jätkuks põhiharidusele uue põlvkonna sotsialiseerumisel, mis rajaneb eesti kultuuri traditsioonidel, Euroopa ühiseväärtustel ning maailma kultuuri ja teaduse saavutustel. Gümnaasiumihariduse omandanud vaimselt, sotsiaalselt, emotsionaalselt, kõlbliselt ja füüsiliselt küpsed inimesed tagavad Eesti ühiskonna sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja ökoloogilise arengu jätkusuutlikkuse.

2.2 Gümnaasiumi sihiseade

(1) Gümnaasiumil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Gümnaasiumi ülesanne on noore ettevalmistamine toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärged teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.

(2) Gümnaasiumis on õpetuse ja kasvatusel põhitoetus, et õpilased leiaksid endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda enda edasine haridustee. Gümnaasiumi ülesanne on luua tingimused, et õpilased omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed kõrgkoolis või gümnaasiumijärgses kutseõppes.

(3) Nende ülesannete täitmiseks ja eesmärkide saavutamiseks keskendutakse:

- 1) õpilaste iseseisvumisele, oma maailmapildi kujunemisele ja valmisolekule elus toime tulla;
- 2) adekvaatse enesehinnangu kujunemisele;
- 3) iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamisele;
- 4) edasise haridustee võimaluste tutvustamisele ja hindamisele;
- 5) kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja -vastutuse väljakujunemisele.

(4) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

(5) Saue Gümnaasium seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse gümnaasiumi õpetuses ja kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

2.3 Pädevused

(1) Riikliku õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld- ja valdkonnapädevusteks.

(2) Üldpädevused on aine- ja valdkonnaülesed pädevused, mis on väga olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel. Üldpädevused kujunevad kõikide õppeainete kaudu, aga ka tunni- ja koolivälises tegevuses ning nende kujunemist jälgitakse ja suunatakse õpetajate ning kooli ja kodu ühistöös.

(3) Üldpädevused on:

- 1) väärtuspädevus – suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalnormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt;

- 2) sotsiaalne pädevus – suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid; teha erinevates situatsioonides koostööd teiste inimestega; aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;
  - 3) enesemääratluspädevus – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgida terveid eluviise; leida lahendusi iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvatele ning inimsuhetes tekkivatele probleemidele;
  - 4) õpipädevus – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust;
  - 5) suhtluspädevus – suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt;
  - 6) matemaatikapädevus – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades;
  - 7) ettevõtlikkuspädevus – suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärgid ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.
- (4) Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad ka teiste ainevaldkondade õppeained ning tunni- ja kooliväline tegevus.
- (5) Õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:
- 1) keel ja kirjandus;
  - 2) võõrkeeled;
  - 3) matemaatika;
  - 4) loodusained;
  - 5) sotsiaalsained;
  - 6) kunstained;
  - 7) kehaline kasvatus.
- (6) Õppekavas määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine on kirjeldatud kooli õppekava ainevaldkondade ainekavades.
- (7) Õpitulemused toetavad valdkonnapädevuste kujunemist. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele sõnalist tagasisidet.

2.4 Gümnaasiumis taotletavad pädevused

Gümnaasiumi lõpetades õpilane:

- 1) käitub eetiliselt, järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;

- 2) vastutab oma valikute, otsustuste ja endale võetud kohustuste eest, austab teiste inimeste ja iseenda vabadust, on suveräänne isiksus;
- 3) kasutab erinevaid õpistrateegiaid, oskab koostada uurimistööd ja seda esitleda, oskab olla meeskonna liige ja panustada ühiste eesmärkide saavutamisse;
- 4) aitab teadlikult kaasa eesti rahvuse, keele, kultuuri ja Eesti riigi säilimisele ja arengule, mõistab eesti kultuuri Euroopa ja teiste rahvaste kultuuri kontekstis; mõistab, väärtustab ja austab oma ja teiste rahvaste kultuuritraditsioone;
- 5) suudab hinnata oma taotlusi, arvestades oma võimeid ning võimalusi, oskab ette näha võimalikku edu ja ebaedu, on teadlik erinevatest töövaldkondadest, tööturu suundumustest; oskab hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandab oma karjääri;
- 6) kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt, oskab argumenteeritult väidelda;
- 7) mõtleb kriitiliselt ja loovalt, arendab ning hindab oma ja teiste ideid, põhjendab oma valikuid ning seisukohti;
- 8) valdab vähemalt kahte võõrkeelt iseseisva keelekasutaja tasemel;
- 9) kasutab matemaatilisi teadmisi ja meetodeid erinevates eluvaldkondades;
- 10) omab väljakujunenud loodusteaduslikku maailmapilti ning mõistab nüüdisaegse loodusteaduse olemust, teab globaalprobleeme, võtab kaasvastutuse nende lahendamise eest, väärtustab ja järgib jätkusuutliku arengu põhimõtteid;
- 11) kasutab nüüdisaegset tehnoloogiat eesmärgipäraselt ja vastutustundega, hindab tehnoloogiliste rakenduste mõju igapäevaelule, omab kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud küsimustes;
- 12) on kujundanud oma aktiivse kodanikupositsiooni, tunnetab end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja globaalses kontekstis, oskab konflikte vältida ja lahendada, käitub tolerantselt;
- 13) hindab heatasemelist kunsti, oskab oma loomingus käsitseda töövahendeid ning kasutada tehnikaid ja materjale;
- 14) elab tervislikult, oskab hoida ja vajaduse korral taastada oma vaimset ja füüsilist vormi.

3. Õppimise käsitlus ja õppekeskkond

3.1 Õppimise käsitlus

- (1) Gümnaasiumi riiklikus õppekavas käsitatakse õppimist õpilase aktiivse ja sihipärase tegevusena, mis on suunatud tajutava informatsiooni mõtestamisele ja tõlgendamisele vastastikusel toimes teiste õpilaste, õpetajate, vanemate ja üldisema elukeskkonnaga, toetudes juba olemasolevatele teadmisstruktuuridele.
- (2) Õppimises on kesksel kohal õpilaste aktiivne teadmiste konstrueerimise protsess. Selleks tuleb gümnaasiumi õppe- ja kasvatustegevusega luua õppekeskkond, mis soodustab iseseisvat õppimist, sealhulgas vajalike õppimisoskuste kujunemist. Õppe- ja kasvatustegevuses tuleb õpilastel lasta seada oma sihid, õppida töötama nii iseseisvalt kui ka kollektiivselt ning anda õpilastele võimalus leida erinevaid töömeetodeid katsetades neile sobivaim õpistiil.

3.2 Õppekeskkond

- (1) Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad.

Saue Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õppekava

(2) Saue Gümnaasium korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

(3) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu koolipere. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

(4) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

1) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatusesega seotud osaliste vahel;

2) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;

3) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;

4) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;

5) ennetatakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;

6) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;

7) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega;

8) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;

9) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel, tolerantsusel ja heatahtlikkusel;

10) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;

11) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.

(5) Füüsilist keskkonda kujundades jälgib Saue Gümnaasium, et:

1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;

2) õppes on võimalik kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat ning õpilastel on võimalus kasutada raamatukogu;

3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;

4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;

5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja vahendeid;

6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.

(6) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

4. Õppe ja kasvatuse korraldus ja ajakasutus

4.1 Õppekorraldus ja ajakasutus

(1) Õppe- ja kasvatustöö korraldamisel lähtub kool kehtivatest seadustest, õpilaste vajadustest, huvigruppide ootustest ning õppe- ja kasvatustöö eesmärkidest. Õppetöö aluseks on kooli õppekava. Õppeaasta pikkuse, õpilaste õppekoormuse ja tunnijaotusplaani koostamisel võetakse aluseks „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ ning „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ sätestatud nõuded.

(2) Õppeveerandites on kokku vähemalt 175 õppepäeva. Lõpuklassis on õppeveerandites kokku vähemalt 185 õppepäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.

(3) Saue Gümnaasiumis toimub õppetöö statsionaarses õppevormis. Õppetöö viiakse läbi traditsioonilise aineõppe süsteemis kursustena. Õpilase minimaalne õppekoormus gümnaasiumi jooksul on 96 kursust. Kõigile õpilastele ühtse kohustusliku õppe koormus gümnaasiumis on 63 kursust. Kursus vastab 35 ühe õppeaine raames toimuvale õppetunnile.

(4) Õppesuundade sees on õpilasel kokku 20 kohustuslikku kursust. Kooli poolt pakutud valikkursustest valib õpilane vähemalt 13 kursust.

(5) Gümnaasium võib valikkursusi kavandada ja läbi viia koostöös teiste koolide ja organisatsioonidega, sealhulgas kasutades Eesti ja rahvusvahelisi võrgustikke ning infotehnoloogilisi lahendusi.

(6) Õpilaste huvide ja eelduste paremaks arendamiseks on Saue Gümnaasiumis kolm õppesuunda:

- reaal-loodusainete suund;
- humanitaar-sotsiaalainete suund;
- inglise keele, matemaatika suund.

(7) Õppesuundi toetavad ainevaldkonnad on järgmised:

- reaal-loodusainete suunas: lai matemaatika (14 kursust), loodusained (8 kursust)
- humanitaar-sotsiaalainete suunas: eesti keel ja kirjandus (4 kursust), sotsiaalsained (7 kursust)
- inglise keele, matemaatika suunas: võõrkeeled (6 kursust), lai matemaatika (14 kursust)

(8) Õpiväljundite saavutamise kontrollimiseks viiakse koolis läbi tasemetöid ja korraldatakse üleminekueksameid.

(9) 10. klassi õpilased sooritavad üleminekueksami.

(9) 11. klassi õpilased koostavad uurimistöö (õpilasuurimuse) või praktilise töö. Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord esitatakse kooli õppekava lisas.

4.2 Ainevaldkonnad ja õppeained

Saue Gümnaasiumi õppekavas on esitatud järgmised õppeainete ning kursuste ainekavad:

1) **keel ja kirjandus:** kohustuslikud õppeained – eesti keel, kirjandus, valikkursused – „Müüt ja kirjandus”, „Kirjandus ja ühiskond”, „Draama ja teater”, „Kirjandus ja film”, „Tekstiõpetus“, „Loovkirjutamine“ (lisa 1);

2) **võõrkeeled:** võõrkeeltes eristatakse B2 keeleoskustasemel võõrkeelt (inglise keel), kus lisaks kohustuslikele kursustele on 7 valikkursust, inglise keele – matemaatika õppesuunal on lisatud veel 6 valikkursust ja B1 keeleoskustasemel võõrkeelt (vene või saksa keel), kus lisaks kohustuslikele kursustele on neli valikkursust. (lisa 2);

3) **matemaatika:** kohustuslik – kitsas matemaatika või lai matemaatika; valikkursused – „Matemaatika AB“, „Planimeetria I. Kolmnurkade ja ringide geomeetria” ja „Planimeetria II. Hulknurkade ja ringide geomeetria”, „Matemaatika kordamine eksamiks“ (lisa 3);

4) **loodusained:** kohustuslikud õppeained – bioloogia, geograafia (loodusgeograafia), keemia, füüsika; valikkursused – „Rakendusbioloogia”, „Loodus-ja keskkonnakaitse põhimõtted ja probleemid”, „Keemiliste protsesside seaduspärasused”, „Elementide keemia”, „Üldistavad teemad keemiast”, „Füüsika ja tehnika”, „Teistsugune füüsika”, „Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond“, „Tootearendus”, „3D-modelleerimine”, „Joonestamine I”, „Joonestamine II (lisa 4);

5) **sotsiaaalained:** kohustuslikud õppeained – ajalugu, ühiskonnaõpetus, inimeseõpetus, geograafia (inimgeograafia); valikkursused – „Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat”, „Üldajalugu – Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu”, „Eesti kultuuri ajalugu“ „Psühholoogia”, „Inimene ja õigus”, „Globaliseeruv maailm”, „Sissejuhatus filosoofilisse mõtlemisse”, „Tänapäeva filosoofilised küsimused” (lisa 5);

6) **kunstiained:** kohustuslikud õppeained – muusika, kunst (lisa 6);

7) **kehaline kasvatus:** kohustuslik õppeaine – kehaline kasvatus;

8) **usundiõpetuse valikkursused** – „Inimene ja religioon”, „Eesti usuline maastik” (lisa 8);

9) **riigikaitse valikkursused** – „Riigikaitse”, „Praktiline õpe välilaagris” (lisa 9);

10) **majandus- ja ettevõtlusõppe valikkursused** – „Majandusõpetus”, „Ettevõtlusõpetus” (lisa 10);

11) **valikkursus** „Karjääriõpetus” (lisa 11);

12) **valikkursus** „Uurimistöo alused” (lisa 12).

4.3 Õppeainete kohustuslikud kursused

(1) **Keel ja kirjandus:**

- 1) eesti keel – 6 kursust („Keel ja ühiskond“, „Meedia ja mõjutamine“, „Teksti keel ja stiil“, „Praktiline eesti keel I“, „Praktiline eesti keel II“ ja „Praktiline eesti keel III“)
- 2) kirjandus – 5 kursust („Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“, „Kirjandus antiigist 19. sajandini“, „Kirjanduse põhiliigid ja -žanrid“, „20. sajandi kirjandus“, „Uuem kirjandus“)

(2) Võõrkeeled:

- 1) B2 keeleoskustasemel võõrkeel – 5 kursust;
- 2) B1 keeleoskustasemel võõrkeel – 5 kursust.

(3) Matemaatika:

- 1) kitsas matemaatika – 8 kursust („Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused“, „Trigonomeetria“, „Vektor tasandil. Joone võrrand“, „Tõenäosus ja statistika“, „Funktsioonid I“, „Funktsioonid II“, „Tasandilised kujundid. Integraal“, „Stereomeetria“) või
- 2) lai matemaatika – 14 kursust („Arvuhulgad. Avaldised“, „Võrrandid ja võrrandisüsteemid“, „Võrratused. Trigonomeetria I“, „Trigonomeetria II“, „Vektor tasandil. Joone võrrand“, „Tõenäosus, statistika“, „Funktsioonid I. Arvjadad“, „Funktsioonid II“, „Funktsiooni piirväärtus ja tuletis“, „Tuletise rakendused“, „Integraal. Planimeetria kordamine“, „Geomeetria I“, „Geomeetria II“, „Matemaatika rakendused, reaalse protsesside uurimine“)

(4) Loodusained:

- 1) bioloogia – 4 kursust („Bioloogia uurimisvaldkonnad, organismide koostis, rakk, rakkude mitmekesisus“, „Organismide energiavajadus, organismide areng, inimese talitluse regulatsioon“, „Molekulaarbioloogilised põhiprotsessid, viirused ja bakterid, pärilikkus ja muutlikkus“, „Bioevolutsioon, ökoloogia, keskkonnakaitse“);
- 2) geograafia (loodusgeograafia) – 2 kursust („Maa kui süsteem“, „Loodusvarad ja nende kasutamine“);
- 3) keemia – 3 kursust („Orgaanilised ühendid ja nende omadused“, „Orgaaniline keemia meie ümber“, „Anorgaaniliste ainete omadused ja rakendused“);
- 4) füüsika – 5 kursust („Füüsikalise looduskäsitluse alused“, „Mehaanika“, „Elektromagnetism“, „Energia“, „Mikro- ja megamaailma füüsika“).

(5) Sotsiaalsained:

- 1) ajalugu – 6 kursust („Üldajalugu“, „Eesti ajalugu I“, „Eesti ajalugu II“, „Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“, „Lähiajalugu II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“, „Lähiajalugu III – 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm“);
- 2) ühiskonnaõpetus – 2 kursust („Ühiskond ja selle areng, Demokraatliku ühiskonna valitsemine ja kodanikuosalus“, „Ühiskonna majandamine. Maailma areng ja maailmapoliitika“);
- 3) inimeseõpetus – 1 kursus („Perekonnaõpetus“);
- 4) geograafia (inimgeograafia) – 1 kursus („Rahvastik ja majandus“).

(6) Kunstiained:

- 1) muusika – 3 kursust („Muusika I“, „Muusika II“, „Muusika III“);

2) kunst – 2 kursust („Kunsti ajalugu ja muutuv olemus“, „Nüüdiskunsti sünd ja arengusuunad“).

(7) **Kehaline kasvatus:** kehaline kasvatus – 5 kursust.

5. Õppesuundade kirjeldused ja nende tunniarv

Kool on valikkursustest kujundanud õppesuunad, võimaldades õppe kolmes õppesuunas. Gümnaasiumi õppesuunad erinevad üksteisest vähemalt kaheksa valikkursuse poolest. I õppesuund sisaldab valikkursusi loodusainete valdkonnast, II õppesuund sotsiaalainete valdkonnast ja III õppesuund võõrkeelte valdkonnast.

5.1 Reaal-loodusainete õppesuund

Reaal-loodusainete õppesuuna eesmärgiks on süvendada õpilase huvi loodus- ja reaalainete vastu, tõsta õpilase matemaatika- ja loodusteaduslikku pädevust, loogilise arutlemise, põhjendamise, järeldamise ja tõestamise oskust. Õppesuund on kujundatud sellistest loodusainete valikkursustest nagu „Rakendusbioloogia“, „Loodus-ja keskkonnakaitse põhimõtted ja probleemid“, „Keemiliste protsesside seaduspärasused“, „Elementide keemia“, „Füüsika ja tehnika“, „Teistsugune füüsika“, „Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond“, „Tootearendus“, „Joonestamine“, „3D-modelleerimine“. Lisaks laiale matemaatikale on õpilastel võimalus valida 4 matemaatika lisakursust süvaõppeks.

REAAL-LOODUSAINETE ÕPPESUUND		
Riikliku õppekava kohustuslikud kursused		Kursuste arv
Eesti keel		6
Kirjandus		5
Inglise keel/b2 tase		5
Vene/saksa keel/b1 tase		5
Matemaatika		8
Bioloogia		4
Geograafia		3
Keemia		3
Füüsika		5
Ajalugu		6
Ühiskonnaõpetus		2
Inimeseõpetus		1
Muusika		3
Kunst		2
Kehaline kasvatus		5
kokku		63
Õppesuunda kujundavad valikkursused (suunakursused)		
Õppeaine	Kursuste arv	Kursused

Saue Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õppekava

Matemaatika	6	Laia matemaatika kursused
Matemaatika	1	Planimeetria I. Kolmnurkade ja ringide geomeetria.
Füüsika	2	Teistsugune füüsika Füüsika ja tehnika
Keemia	3	Keemiliste protsesside seaduspärasused Elementide keemia Üldistavad teemad keemiast
Bioloogia	2	Rakendusbioloogia Loodus-ja keskkonnakaitse põhimõtted ja probleemid
Joonestamine	1	
Eesti keel	1	Tekstiõpetus
Kirjandus	1	Kirjandus ja ühiskond
Võõrkeel B2 tase	2	
Uurimistöö alused	1	
Suuna kohustuslik valik kokku	20	

Suunaaineid täiendavad valikkursused

Tootearendus	1 kursust
Matemaatika: AB matemaatika Planimeetria II. Hulknurkade ja ringide geomeetria. Matemaatika kordamiskursus	3 kursust
Loodusteadused, tehnoloogia, ühiskond	1 kursust
Joonestamine II, 3D modelleerimine	1 kursust
Inglise keele grammatika kursused	3 kursust
Inglise keele vestluskursus	1 kursust
Inglise keele sõnavara arendus	1 kursust
Vene/ saksa keel B1 tase	1 kursust
Uurimistöö/ praktilise töö koostamine	1 kursust
Müüt ja kirjandus	1 kursust
Kirjandus ja ühiskond	1 kursust
Silmaringi laiendavad kursused	
Majandus-ja ettevõtlusõpetus	2 kursust
Audio-visuaalse meedia õpetus	2 kursust
Riigikaitse	2 kursust
Usundiõpetus	2 kursust
Prantsuse keel A2 tase	4 kursust

Soome keel A2 tase	4 kursust
Hiina keel A2 tase	4 kursust
Vene keel A2 tase	4 kursust
Saksa keel A2 tase	4 kursust

Õpilase valikkursuste arv vähemalt 13.

5.2 Reaal-loodusainete õppesuuna tunniarvotusplaan

	RÕK kohustuslikud kursused	Õppesuuna valikkursused	X	XI	XII
Eesti keel	6	1	2	2	3
Kirjandus	5	1	2	2	2
Inglise keel	5	2	2	2	3
Vene/saksa	5		2	1	2
Matemaatika (lai)	8	7	5	5	5
Bioloogia	4	2		3	3
Geograafia	3		2	1	
Keemia	3	3	2	2	2
Füüsika	5	2	3	2	2
Ajalugu	6		2	2	2
Ühiskonnaõpetus	2				2
Inimeseõpetus	1			1	
Muusika	3		1	1	1
Kunst	2		1	1	
Kehaline kasvatus	5		2	2	1
Joonestamine		1		1	
Uurimistöö alused		1		1	
Kokku:	63	20	26	29	28

5.3 Humanitaar-sotsiaalainete õppesuund

Humanitaar-sotsiaalainete õppesuunal on õpetus suunatud analüüsile, uurimuslikkusele ja loovusele. Õppesuund on kujundatud sellistest sotsiaalainete valikkursustest nagu „Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat”, „Üldajalugu – Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu”, „Eesti kultuuri ajalugu“, „Psühholoogia”, „Inimene ja õigus”, „Globaliseeruv maailm”, „Sissejuhatus filosoofilisse mõtlemisse”, „Tänapäeva filosoofilised küsimused“. Eesti keele ja kirjanduse valdkonnas on valikkursusteks „Müüt ja kirjandus”, „Kirjandus ja ühiskond”, „Draama ja teater”, „Kirjandus ja film”, „Tekstiõpetus“, „Loovkirjutamine“.

Saue Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õppekava

HUMANITAAR-SOTSIAALAINETE ÕPPESUUND		
Riikliku õppekava kohustuslikud kursused		Kursuste arv
Eesti keel		6
Kirjandus		5
Inglise keel/b2 tase		5
Vene/saksa keel/b1 tase		5
Matemaatika		8
Bioloogia		4
Geograafia		3
Keemia		3
Füüsika		5
Ajalugu		6
Ühiskonnaõpetus		2
Inimeseõpetus		1
Muusika		3
Kunst		2
Kehaline kasvatus		5
kokku		63
Õppesuunda kujundavad valikkursused (suunakursused)		
Õppeaine	Kursuste arv	Kursused
Kirjandus	4	Müüt ja kirjandus Kirjandus ja ühiskond Draama ja teater Kirjandus ja film
Eesti keel	2	Loovkirjutamine Tekstiõpetus
Inglise keel	2	
Vene/saksa keel B1 tase	1	
Ajalugu	3	Üldajalugu – maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat Üldajalugu – Euroopa maade ja Ameerika Ühendriikide ajalugu Eesti kultuuri ajalugu
Psühholoogia	1	
Ühiskonnaõpetus	1	Inimene ja õigus
Filosoofia	2	Sissejuhatus filosoofilisse mõtlemisse Tänapäeva filosoofilised küsimused
Geograafia	1	Globaliseeruv maailm
Uurimistöö alused	1	
Usundiõpetus	2	Inimene ja religioon Eesti usuline maastik
Suuna kohustuslik valik kokku	20	

Saue Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õppekava

Suunaaineid täiendavad valikursused

Inglise keele grammatika kursused	3 kursust
Inglise keele vestluskursus	1 kursust
Inglise keele sõnavara arendus	1 kursust
Matemaatika	7 kursust
Uurimistöö/ praktilise töö koostamine	1 kursust

Silmaringi laiendavad kursused

Majandus-ja ettevõtlusõpetus	2 kursust
Audio-visuaalse meedia õpetus	2 kursust
Riigikaitse	2 kursust
Prantsuse keel A2 tase	4 kursust
Soome keel A2 tase	4 kursust
Hiina keel A2 tase	4 kursust
Vene keel A2 tase	4 kursust
Saksa keel A2 tase	4 kursust

Õpilase valikkursuste arv vähemalt 13.

5.4 Humanitaar-sotsiaalainete õppesuuna tunniarv

	RÕK kohustuslikud kursused	Õppesuuna valikkursused	X	XI	XII
Eesti keel	6	2	2	3	3
Kirjandus	5	4	3	3	3
Inglise keel	5	2	2	2	3
Vene/saksa	5	1	2	2	2
Matemaatika	8		3	3	2
Bioloogia	4			2	2
Geograafia	3	1	2	2	
Keemia	3		2	1	
Füüsika	5		2	1	2
Ajalugu	6	3	3	3	3
Ühiskonnaõpetus	2	1			3
Inimeseõpetus	1			1	
Psühholoogia		1	1		
Muusika	3		1	1	1
Kunst	2		1	1	
Kehaline kasvatus	5		2	2	1
Uurimistöö alused		1		1	
Filosoofia		2			2
Usundiõpetus		2	1	1	
Kokku:	63	20	27	29	27

5.5 Inglise keele, matemaatika õppesuund

Inglise keele – matemaatika õppesuunda kujundavad valikkursused on inglise keele grammatikas, loovkirjutamises, maiskonnaloos, Briti ja Ameerika kirjanduses ning ajaloos. 12. klassi lõpuks saavutab õpilane inglise keeles Euroopa keelemapi nõuetele vastava keeleoskustaseme C1. „Võõrkeele B1 keeluskustasemel“ on 4 valikkursust. Lisaks laiale matemaatikale on õpilastel võimalus valida 4 matemaatika lisakursust süvaõppeks.

INGLISE KEELE ÕPPESUUND		
RÕK kohustuslikud kursused		Kursuste arv
Eesti keel		6
Kirjandus		5
Inglise keel/b2 tase		5
Vene/saksa keel/b1 tase		5
Matemaatika		8
Bioloogia		4
Geograafia		3
Keemia		3
Füüsika		5
Ajalugu		6
Ühiskonnaõpetus		2
Inimeseõpetus		1
Muusika		3
Kunst		2
Kehaline kasvatus		5
kokku		63
Õppesuunda kujundavad valikkursused (suunakursused)		
Õppeaine	Kursuste arv	Kursused
Inglise keel	2	
Inglise keel	1	Kodulugemine ja loovkirjutamine (Literature and Creative Writing)
	1	Briti saarte ajalugu (The History of the British Isles)
	1	Maiskonnalugu (Country Studies – UK and USA)
	1	Briti kirjandus (British Literature)
	1	Inglise keelt kõnelevad maad (English-speaking Countries - besides UK/USA)
	1	Ameerika kirjandus (American Literature)
Vene/saksa keel B1tase	4	
Matemaatika	6	Laia matemaatika kursused
Matemaatika	1	Planimeetria I. Kolmnurkade ja ringide geomeetria.

Saue Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õppekava

Uurimistöö alused	1	
Suuna kohustuslik valik kokku	20	

Suunaaineid täiendavad valikkursused

Tootearendus	1 kursust
Matemaatika: AB matemaatika Planimeetria II. Hulknurkade ja ringide geomeetria. Matemaatika kordamiskursus	4 kursust
Joonestamine I	1 kursust
3D modelleerimine	1 kursust
Inglise keele grammatika kursused	3 kursust
Uurimistöö/ praktilise töö koostamine	1 kursust
Tekstiõpetus	1 kursust
Müüt ja kirjandus	1 kursust
Kirjandus ja ühiskond	1 kursust

Silmaringi laiendavad kursused

Majandus- ja ettevõtlusõpetus	2 kursust
Audio-visuaalse meedia õpetus	2 kursust
Riigikaitse	2 kursust
Usundiõpetus	2 kursust
Prantsuse keel A2 tase	4 kursust
Soome keel A2 tase	4 kursust
Hiina keel A2 tase	4 kursust
Vene keel A2 tase	4 kursust
Saksa keel A2 tase	4 kursust

Õpilase valikkursuste arv vähemalt 13.

5.6 Inglise keele, matemaatika õppesuuna tunnijaotusplaan

	RÕK kohustuslikud kursused	Õppesuuna valikkursused	X	XI	XII
Eesti keel	6		2	2	2
Kirjandus	5		2	2	1
Inglise keel	5	2	2	2	3
Kodulugemine ja loovkirjutamine		1	1		
Briti saarte ajalugu		1	1		
Maiskonnalugu		1		1	
Briti kirjandus		1		1	

Saue Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õppekava

Inglise keelt kõnelevad maad		1			1
Ameerika kirjandus		1			1
Vene/saksa	5	4	3	3	3
Matemaatika	8	7	5	5	5
Bioloogia	4			2	2
Geograafia	3		2	1	
Keemia	3		2	1	
Füüsika	5		2	1	2
Ajalugu	6		2	2	2
Ühiskonnaõpetus	2				2
Inimeseõpetus	1			1	
Muusika	3		1	1	1
Kunst	2		1	1	
Kehaline kasvatus	5		2	2	1
Uurimistöö alused		1		1	
Kokku:	63	20	28	29	26

5.7 Valikkursused

(1) Valikained on nii õppesuundade kaupa diferentseeritud kui ka õppesuundade ülesed, toetades õppesuunda. Valikained viiakse läbi traditsioonilises aineõpetuse süsteemis kursustena, vajadusel rakendatakse osalist klassideta õpet.

(2) Usundiõpetuses ja riigikaitstes toimub õpe vastavalt riiklikus õppekavas toodud ainekavadele.

(5) Gümnaasium võimaldab lisaks riiklikus õppekavas nimetatud valikkursustele valikkursusi, mis arvestavad kooli omapära ja piirkondlikku eripära. Nende valikkursuste õpe korraldatakse vähemalt 12 soovija olemasolul.

Valikkursused				
Õppeaine	Kursuste arv	Kursused	Klass	Õppesuund
Majandus- ja ettevõtlusõpe	2	Majandusõpetus Ettevõtlusõpetus	10.kl	RL, HS, IM
Audio-visuaalse meedia õpetus	2	Filmirežii alused Operaatoritöö oskused	10.kl	RL, HS, IM
Riigikaitse	2	Riigikaitse Praktiline õpe välilaagris	10.kl	RL, HS, IM
Vene keel b1 tase	1		12.kl	RL, HS
Saksa keel b1 tase	1		12. kl	RL, HS
Inglise keel	3	Inglise keele grammatika	10.-12. kl	RL, HS, IM
	1	Inglise keele sõnavara	11.kl	RL, HS

Saue Gümnaasiumi gümnaasiumiastme õppekava

		arendus		
	1	Inglise keele vestluskursus (Communicative skills)	11.kl	RL, HS
Eesti keel	1	Tekstiõpetus	11.kl	RL, IM
Kirjandus	1	Müüt ja kirjandus	12.kl	RL, IM
	1	Kirjandus ja ühiskond	11.kl	RL, IM
Tootearendus	1	Tootearendus	10.kl	RL, IM
Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond	1	Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond	10.kl	RL
Joonestamine	1	Joonestamine	11.kl	IM
	1	3D- modelleerimine	12.kl	RL, IM
C-võõrkeel	4	Prantsuse keel	10.-11.kl	RL, HS, IM
C-võõrkeel	4	Soome keel	10.-11.kl	RL, HS, IM
C-võõrkeel	4	Vene keel	10.-11.kl	RL, HS, IM
C-võõrkeel	4	Saksa keel	10.-11.kl	RL, HS, IM
C-võõrkeel	4	Hiina keel	10.-11.kl	RL, HS, IM
Uurimistöo/ praktilise töö koostamine	1		11.kl	RL, HS, IM
Usundiõpetus	2	Inimene ja religioon Eesti usuline maastik	10.-11.kl	IM, RL
Matemaatika	1	Matemaatika AB	10.kl	RL, HS, IM
	1	Planimeetria I	12.kl	RL, IM
	1	Planimeetria II	12.kl	RL, IM
	1	Ülesannete lahendamise praktikum I	10.kl	HS
	2	Ülesannete lahendamise praktikum II, III	11.kl	HS
	2	Ülesannete lahendamise praktikum IV, V	12.kl	HS
	1	Üldistav kordamine matemaatika eksamiks	12.kl	RL, HS, IM

6. Läbivad teemad, nende käsitlemise ja lõimingu põhimõtted

(1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on

aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitletlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassidevahelisi ja ülekooolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlusi;
- 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
- 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassiväliselt õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

(3) Kohustuslikud läbivad teemad on:

- 1) **elukestev õpe ja karjääri planeerimine** – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Õpilast suunatakse:

- tutvuma erinevate ametite/elukutsetega, haridus- ja koolitusvõimalustega, pöörama tähelepanu praktilistele tööotsimisotsustele; koostama isiklikku karjääriplaani; analüüsima võimalikke alternatiivseid karjäärivalikuid ja nende mõju pikemas perspektiivis;
- analüüsima tööd reguleerivaid õigusakte, ettevõtte ja töötaja õigusi ja kohustusi ning kohalikku majanduskeskkonda;
- tutvuma teabega edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus) ning luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine” käsitlemine gümnaasiumis aitab kujundada õpilase valmidust ja oskusi teha oma elukäiku puudutavaid valikuid ning suurendada teadmisi töömaailmast. Eesmärgiks on aidata õpilasel mõista ja väärtustada elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestada oma karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi. Tähelepanu pööratakse praktilistele tööotsimisotsustele ja sellekohaste õigusaktide tundmaõppimisele. Õpilastele vahendatakse teavet edasiõppimise ja töö leidmise võimaluste kohta (sealhulgas ettevõtlus) ning neile luuakse võimalused saada karjäärinõustamist.

- 2) **keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

- väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;

- kujundama isiklike keskkonnaalaseid seisukohti, osalema kodanikualgatuse korras keskkonnaasjade otsustamisel, pakkudes välja lahendusi keskkonnaprobleemidele nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil;
- aru saama loodusest kui terviksüsteemist ning inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest, inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- aru saama inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest, inimtegevusega kaasnevatest riskidest;
- võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest ja omandama jätkusuutlikku arengut toetavad väärtushinnangud ning käitumisnormid.

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” käsitlemisel gümnaasiumiastmel harjutavad õpilased keskkonnaalastes küsimustes otsuste langetamist ja hinnangute andmist, arvestades nüüdisaja teaduse ja tehnoloogia arengu võimalusi (sealhulgas piiranguid), normatiivdokumente ning majanduslikke kaalutlusi. Kujundatakse valmisolekut tegeleda keskkonnakaitseküsimustega kriitiliselt mõtleva kodanikuna nii isiklikul, ühiskondlikul kui ka ülemaailmsel tasandil ning rakendada loodussäästlikke ja jätkusuutlikke tegutsemis- ning majandamisviise.

3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

- väärtustama demokraatlikku ühiselu korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
- mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ja toimimist, nende aluseks olevaid põhimõtteid, õigusi ja kohustusi;
- mõistma enda kui üksikisiku rolli poliitilises ja majanduslikus süsteemis, võimalusi ja vajadust mõjutada ühiskonnas toimuvat ning omandada oskused otsustamisprotsessides osalemiseks;
- mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas, ettevõtlusega seotud negatiivseid ja positiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti ettevõtlusega seotud eetilistes küsimustes; analüüsima ettevõtlusega kaasnevaid riske ja nende vähendamise võimalusi.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitlemisel gümnaasiumiastmel on peamine kohalikul ja riigi tasandil otsustamiseks ning majandusel osalemiseks vajalike praktiliste oskuste kujundamine. Klassi- ja kooliväliste tegevuste ning projektide kaudu süvendatakse õpilaste teadlikkust ühiskonna poliitilisest ja majanduslikust toimimisest, et õpilased saaksid oma kogemuse kaudu tunnetada aktiivseks ja informeeritud kodanikuks olemise eeliseid.

4) **kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud

elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

- mõistma ennast kultuuri kandjana, edasivijana ja kultuuride vahendajana;
- mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana, osalema kultuuridevahelises kommunikatsioonis;
- olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomingusse, taunima diskrimineerimist;
- tundma õppima ja väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripärasid, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ja seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- teadvustama, tundma õppima ja võrdlema mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Gümnaasiumiastme õppeprotsess toetab jätkuvalt omakultuuri väärtustamist, huvi ja eelarvamustevaba ning teadlikku suhtumist teistesse kultuuridesse. Õpilase teadmisi (Eesti ja maailma, eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide) erinevatest kultuuridest laiendatakse ja sünteesitakse tervikuks ajaloo, ühiskonnaõpetuse, muusika, kunstiajaloo, filosoofia, religiooni ajaloo, kirjanduse, võõrkeelte jm tundides. Oluline on luua võimalusi erinevate rahvaste ja kultuuridega tutvumiseks nii kirjanduse, interneti ja meedia teel kui ka vahetu kogemuse kaudu. Õpilasi julgustatakse arutlema selle üle, mida toob endaga kaasa elamine teises kultuuriruumis.

5) **teabekeskkond** – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad endas erinevate teavikute ja teabekeskkondade kasutamist;
- arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust; võrdlema erinevaid diskursiivseid praktikaid (nt seltskonnamedia, kohtupraktika, meelelahutus, sõprade omavaheline suhtlus jpt) ning neis valitsevaid suhtlemisnorme;
- mõistma meedia kui majandusharu üldisi toimimismehhanisme, sealhulgas meedia osa tööturul;
- analüüsima avalikus ruumis kehtivaid reegleid ning kirjeldama võimalikku tegevust nende rikkumise korral.

Läbiva teema „Teabekeskkond” käsitlemisel gümnaasiumis teeb õpilane meediatarbijana iseseisvaid valikuid ning põhjendab neid, lähtudes oma erinevatest huvidest ja vajadustest. Õpilane on kursis avalikus ruumis tegutsemise reeglitega ning taunib nende rikkumist. Ta mõistab meediamajanduse rolli ühiskonnas, tutvub globaliseerumise mõjudega meedia sisule

ja inimeste meediakasutusharjumustele. Läbiva teema ja aineõppe koosmõjul suudab õpilane oma sõnumi vormistada ja seda otstarbekalt edastada.

6) **tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ja keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- aru saama tehnoloogilise, majandusliku, sotsiaalse ning kultuurilise innovatsiooni vastastikustest mõjudest ja omavahelisest seotusest;
- mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
- kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet innovaatiliste ideede rakendamisel erinevates projektides, osalema koostöös kaasõpilaste ja/või tehnoloogiafirmaga innovaatilises arendusprojektis.

Gümnaasiumis käsitletakse läbivat teemat „Tehnoloogia ja innovatsioon” eelkõige rühmatööna teostatavate uurimis- ja arendusprojektide vormis, püüdes võimaluse korral kaasata kodukandi innovaatilisemaid tehnoloogiafirmasid või teaduskeskusi. Eesmärgiks on positiivsete hoiakute kujundamine tehnoloogilise innovatsiooni ja sellega seonduvate karjäärivõimaluste suhtes. Samuti tuleb gümnaasiumiastme lõpuks tagada kõigi õpilaste valmisolek IKT kasutamiseks igapäevaelus, õpingutes ja töös.

7) **tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning osalema tervist edendava keskkonna kujundamises.

Õpilast suunatakse:

- hindama mitmesuguste käitumisviiside ohutusastet ning lühi- ja pikaajalisi tagajärgi tervisele ja turvalisusele; selgitama loodus- ja sotsiaalainetes õpitule tuginedes alkoholi ja tubaka mõju inimorganismile ja käitumisele;
- analüüsima ja hindama keskkonna ja ühiskonna (sealhulgas eakaaslaste) mõju inimeste tervisele ja ohutusalaste otsuste langetamisele; vältima negatiivseid mõjusid ja toetama teisi positiivsete otsuste langetamisel;
- analüüsima tervise- ja ohutusalase info, toodete ja teenuste kvaliteeti, maksumust ja kättesaadavust;
- analüüsima ohuteguri suurust, teadvustama õnnetuse ahelreaktsiooni võimalikkust; tundma ära olukorrad, mis nõuavad professionaalset abi.

Gümnaasiumiosas on põhiliseks läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemise vormiks õpilaste praktiline tunniväline tervise edendamist ja turvalisust toetav tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena ja projektide väljatöötajatena ning rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.

8) **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- analüüsima kriitiliselt ja argumenteeritult väärtusi ja kõlblisi norme, erinevaid väärtussüsteeme, nende seoseid ajaloolis-kultuurilise kontekstiga, religiooniga ja maailmavaatega;
- reflekteerima isiklike väärtushoiakute ja kõlbliste tõekspidamiste üle; tegema mõtestatud maailmavaatelisi ja kõlblisi valikuid ning neid põhjendama;
- tegutsema erinevaid vaateid ja seisukohti respektierides ning kaitsma ja põhjendama oma seisukohti;
- ette nägema, võimaluse korral vältima ja lahendama väärtuste ja kõlbliste normidega seotud konfliktsituatsioone;
- mõistma, et mitmekesisus on ühiskonna rikkuse ja arengu tingimusi.

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus” käsitlemisel gümnaasiumis on kesksel kohal kriitilise mõtlemise ja argumenteerimisoskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ja üldistuste tegemine, tuues esile seoseid erinevate valdkondade, varasemate teadmiste ja kogemustega ning väärtussüsteemide, maailmapildi ja maailmavaate küsimustega. Soovitavate käitumisviiside kujunemist tõhustab õpilase osalus demokraatlikes diskussioonides, kooli õpilasmavalitsuse ja muude sarnaste organisatsioonide töös ning kaasatus koolielu korraldamisse.

7. Ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted

(1) Õpilase arengu toetamiseks, mitmekesiste õppimisvõimaluste ja õpikogemuste pakkumiseks ning erinevate õppeainete ja läbivate teemade lõimimiseks korraldatakse koolis ainealaseid üritusi, õppekäike ja viiakse läbi projekte. Projektid arendavad õpilases oskust töötada iseseisvalt ja meeskonnas, oskust eesmärged seada ja tulemusi analüüsida, oskust loovalt mõelda ja omandatud teadmisi uutest olukordades kasutada. Koolidevahelised projektid annavad õpilasele kogemuse õppimiseks ja toimetulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes.

(2) Õppetööd toetavad ülekoolilised projektid ja koolidevahelised projektid kavandatakse reeglina enne õppeaasta algust või enne II poolaasta algust kooli üldtööplaanis.

(3) Traditsioonilised ülekoolilised projektid on ainepäevad, ainenädalad, tervispäevad, matkad, suuspäevad, rahvakalendri ja riiklikud tähtpäevad, kooli aktused, kooli kontserdid.

(4) Traditsioonilised koolidevahelised projektid on maakondlikud ja vabariiklikud lauluvõistlused, tantsu- ja laulupidu, spordivõistlused, aineolümpiaadid, konkursid, ainepäevad.

- (5) Koolisiseseid temaatilisi projekte viivad läbi aineõpetajad, õpilased.
- (6) Projektide kavandamist ja läbiviimist koordineerivad ainekoondiste juhid või direktori poolt määratud isikud.

8. Hindamine ja gümnaasiumi lõpetamine

8.1 Hindamine

(1) Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
  - 2) anda tagasisidet õpilase õppe edukuse kohta;
  - 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
  - 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
  - 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamiseks;
  - 6) anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.
- (2) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise. Hindamine on õpetamise ja õppimise lahutamatu osa.
- (3) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning saadud hinnete ja hinnangute kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtivatele hinnetele.
- (4) Nõuded õpilase käitumisele esitatakse gümnaasiumi kodukorras.

8.2 Kujundav hindamine

- (1) Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.
- (2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadelega.
- (3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgi seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.
- (4) Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

8.3 Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

(1) Õpilase teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas õppekavas toodud oodatavate tulemustega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes. Ainealaste teadmiste ja oskuste hindamise tulemused esitatakse numbriliste hinnetega viie palli süsteemis.

(2) Hindamisel viie palli süsteemis:

1) hindegaga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

2) hindegaga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

3) hindegaga „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, kuid esineb puudusi ja vigu;

4) hindegaga „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi;

5) hindegaga „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi ja areng puudub.

(3) Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%.

(4) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, hinnatakse vastavat kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hindegaga „nõrk”.

(5) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks vastavalt kooli järelevastamise korrale.

8.4 Järelevastamise ja järeltööde kord

(1) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, antakse õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks.

(2) Järelevastamise korraldamisel lähtutakse põhimõttest toetada õpilase soovi õppida.

(3) Järelevastamise korraldus on esitatud õppekava lisas.

8.5 Tasemetööde, üleminekueksamite, õpilasuurimuse, praktilise töö korraldus ja hindamine

- (1) Õpiväljundite saavutamise kontrollimiseks viiakse koolis läbi tasemetöid ja korraldatakse üleminekueksameid.
- (2) 10. klassi õpilased sooritavad üleminekueksami. Üleminekueksami hinne võrdsustatakse kursusehindega ja seda arvestatakse kooliastmehinde väljapanekul.
- (3) 11. klassi õpilased koostavad õpilasuurimuse või praktilise töö. Õpilasuurimuse ja praktilise töö hindamiseks viiakse läbi retsenseerimine ja kaitsmine. Lõpliku hinde panemisel võetakse arvesse ka õpilase juhendaja hinnang õpilase tegevusele õpilasuurimuse või praktilise töö ettevalmistamisel.
- (4) Kui õpilasuurimust või praktilist tööd on hinnatud mitterahuldava hindega, koostatakse õpilasele individuaalne õppekava ja antakse talle võimalus korduvaks õpilasuurimuse või praktilise töö ettevalmistamiseks.

8.6 Käitumise hindamine gümnaasiumis

- (1) Käitumishinne väljendab gümnaasiumiõpilase käitumist ja hoolsust koolis, kooli üritustel ja kooli esindamisel. Käitumise hindamisel lähtutakse põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest ning kooli õppekavas toodud üldpädevustest ning Saue Gümnaasiumi kodukorra nõuetest.
- (2) Käitumishindega «eeskujulik» hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt.
- (3) Käitumishindega «hea» hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid.
- (4) Käitumishindega «rahuldav» hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi. Õpilane on saanud kirjaliku märkuse e-kooli tunnidistsipliini korduva rikkumise eest.
- (5) Käitumishindega «mitterahuldav» hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme. Õpilase käitumise võib hinnata «mitterahuldavaks» ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

8.7 Kokkuvõtvad hinded ja gümnaasiumi lõpetamine

- (1) Õpilase õpitulemusi õppeaines hinnatakse kokkuvõtvalt kursusehinnetega viie palli süsteemis ning kursusehinnete alusel kooliastmehinnetega viie palli süsteemis. Valikkursuste hindamisel võib kasutada hinnanguid „arvestatud” ja „mittearvestatud”, neid hinnanguid ei teisendata viie palli süsteemi.
- (2) Kooliastmehinne pannakse välja õppeaine 10.–12. klassi kursusehinnete alusel. Kooliastmehinde väljapanekul ei tohi ükski kursusehinne olla “puudulik” või “nõrk”. Vastavad kursusehinded tuleb järele vastata täiendava õppetöö käigus.
- (3) Kui kursusehinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse kooliastmehinde väljapanekul antud kursuse vältel omandatud teadmised ja

oskused vastavaks hindele «nõrk».

(4) Kui õpilasele on ühe õppeaasta jooksul pandud kolmes või enamis õppeaines üle poolte kursusehinnetena välja „nõrgad“ või „puudulikud“, arvatakse ta koolist välja.

(5) Kui õpilane ei täida nominaalse õppeaja jooksul gümnaasiumi lõpetamise tingimusi ja tema õppeaega ei ole individuaalse õppekava kohaselt pikendatud, arvatakse ta koolist välja.

(6) Gümnaasiumi lõputunnistuse annab gümnaasium õpilasele:

1) kelle kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad või valikkursuste puhul rahuldavad või arvestatud;

2) kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele, matemaatika ja võõrkeele (inglise, vene või saksa keeles) riigieksamid.

3) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele kooli õppekavas sätestatud õppesuunast tulenevat ainevaldkonda või ainevaldkondi ning sotsiaal- ja loodusvaldkonda hõlmava gümnaasiumi koolieksami;

4) kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö.

(7) Õpilased, kes on lõpetanud põhikooli vene või muu õppekeelega koolis või klassis ja on asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumisse või gümnaasiumiklassi, või õpilased, kes on vene või muu õppekeelega gümnaasiumist või gümnaasiumiklassist asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumisse või gümnaasiumiklassi, võivad valida, kas sooritavad eesti keele või eesti keele teise keelena riigieksami..

9. Õpilase teavitamine ja nõustamine

(1) Gümnaasium tagab õpilasele võimaluse saada õppekorralduse kohta infot ja nõuandeid klassijuhatajate, aineõpetajate, õppealajuhataja, direktori vahendusel.

(2) Gümnaasium korraldab õpilaste teavitamist edasiõppimisvõimalustest ja tööturu üldistest suundumustest ning tagab karjääriteenuste (karjääri-info või -nõustamine) kättesaadavuse.

10. Karjääriteenuste korraldus

(1) Karjäärinõustamisega aidatakse õpilasel arendada teadlikust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjäärioskuste tegemist ja eneseteostust.

(2) Karjääriõppe eesmärgiks on toetada gümnaasiumilõpetajat oma isiksuseomaduste ja reaalse võimaluste hindamisel ning karjääriotsuste ja eneseteostuse seostamisel kaasaegse töömaailmaga.

(3) Karjääriõpetuse peateemadeks on:

- enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel;
- õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmaõppimine;
- karjääri planeerimine ja otsustamine.

(4) Koolis kuuluvad karjääriteenuste süsteemi:

- erinevate õppimisvõimaluste tutvustamine eri ainetundides; läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli õpikeskkonna

kujundamisel. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte;

- silmaringi laiendamine läbi vastavate messide (näit. haridusmess Intellektika külastamine, Teeviit, jms);
- kohtumiste korraldamine erinevate spetsialistide, teiste koolide esindajate, vilistlastega;
- koostöö ülikoolidega;
- spetsialistide juhendamisel kutsesobivustestide täitmine, õpiplaani koostamine ning rollimängud.
- karjääriteenistuse hulka kuulub ka karjääri- ja tööteemalise kirjanduse soovitamine ning kataloogide tutvustamine õppeasutuste kohta, kus on võimalik jätkata õpinguid peale põhikooli või gümnaasiumi või kus saab õppida õppekavaväliselt. Karjääriplaneerimist toetab – www.rajaleidja.ee

(5) Karjääriplaneerimisel kasutatakse koolis nii individuaalseid kui ka grupinõustamisi. Individuaalnõustamisel osaleb lisaks õpilasele soovi korral ka lapsevanem. Vajadusel lepatakse kokku korduskohtumine. Grupinõustamisel osaleb grupp, klass. Grupinõustamisel tehakse erinevaid teste, rollimänge ja tutvustatakse erinevaid õppimisvõimalusi.

(6) Koolis nõustavad õpilasi vastavalt oma pädevusele psühholoog, aineõpetajad ja klassijuhatajad.

(7) Oodatavad oskused ja pädevused gümnaasiumi lõpul:
õpilane

- koostab esialgse karjääriplaani, analüüsib alternatiivseid karjäärivalikuid;
- selgitab elukestva õppe ja muutuva töömaailma seoseid;
- kirjeldab tööturu hetkeolukorda;
- kirjeldab oma õigusi ja kohustusi töötajana, oskab leida ja kasutada seadusi, mis reguleerivad töötaja ja tööandja suhteid;
- otsib võimalusi töökogemuse omandamiseks;
- kasutab erinevaid karjääriinfo allikaid, otsib vajadusel abi karjäärinõustajalt;
- kandideerib iseseisvalt töö- või õppekohale, vormistab vajalikud dokumendid.

11. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

(1) Õpetaja töökava koostamise eesmärgiks on kirjeldada taotletavate õpitulemusteni jõudmist. Töökava on tegevuskava, mis kajastab õpitulemusi, ajakulu, õppe sisu ja õppetegevusi.

(2) Töökava koostamine ja arendamine kuulub õpetaja kohustuste hulka. Õpetaja planeerib oma tööd koostöös teiste õpetajatega.

(3) Töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja -materjale, õpetajatevahelist koostööd ning õppeaasta üldtööplaani.

(4) Gümnaasiumiastme õpetaja töökavad on vormistatud **kursuste** kaupa kalenderplaanina.

(5) Õpetaja töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Näidatud on

olulisemad

- teemad, alateemad,
- käsitletavat põhimõistet,
- kasutatavad meetodid,
- õppekirjandus jm õppematerjal;
- lõiming;
- oodatavad õpitulemused ja nende kontrollimise/hindamise aeg ning moodused.

(6) Õpetaja töökava õppesisu osas kavandatakse täpselt eesmärgistatud õppeülesanded õpitulemuste saavutamiseks.

(7) Otsustused, mida õpetaja on teinud oma eripära määratledes, kajastuvad töökavas õppemeetodite valiku kaudu.

(8) Õpetaja esitab töökava direktorile kinnitamiseks enne õppeaasta töö algust elektroonselt kooli elektroonilises võrgus.

(9) Iga kursuse algul teeb õpetaja oma töökava alusel õpilastele teatavaks õppeaines läbitavad peamised teemad, vajalikud õppevahendid, kokkuvõtva hinde kujunemise põhimõtted. Samas teeb õpetaja teatavaks konsultatsioonide ajad, nõutavad õpitulemused, nende kontrollimise/hindamise aja ja vormi (ainenõuded) ning järelvastamise ja järeltööde sooritamise korra ja ajad.

12. Gümnaasiumi õppekava uuendamise ja täiendamise kord

1) Õppekava demokraatliku arendamise ning täiendamise ja muutmise eest vastutab direktor.

2) Kooli õppekava koostatakse ning seda uuendatakse ja muudetakse lähtudes gümnaasiumi riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna vajadusi ning kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove ning eesmärgi saavutamiseks vajalikke ressursse.

3) Õppekava muutmisel ja täiendamisel võetakse arvesse õppeasutuse pidaja ja riikliku järelevalve läbiviija märkused ja ettepanekud.

4) Õppekava uuendamiseks ja täiendamiseks koostatakse igal aastal kooli õppekava arenduse tegevuskava, kus näidatakse ära konkreetsed tegevused ja töövormid ning nende eest vastutajad. Õppekava arenduse tegevuskava on kooli üldtööplaani osa.

5) Õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.

13. Rakendussätted

Uue õppekava alusel alustatakse õppetööd järgmiselt:

2011/2012. õppeaastal 10. klass

2012/2013. õppeaastal 10.-11.klass

2013/2014. õppeaastal 10.-12. klass.